

ความสัมพันธ์ของความเสี่ยงจากพฤติกรรมและอาการผิดปกติจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
กับระดับเอนไซม์โคล린เอสเตอเรสของเกษตรกรผู้ปลูกยาเตอร์กรีซ

อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม

RELATIONSHIP BETWEEN RISK BEHAVIORS AND ABNORMAL SYMPTOMS FROM
THE USE OF PESTICIDES AND CHOLINESTERASE ENZYME LEVELS AMONG
YATERGREACH FARMERS

สรินทร์ หารเสนา

กลุ่มงานบริการด้านปฐมภูมิและองค์รวม โรงพยาบาลแกลง

บทคัดย่อ

บทนำและวัตถุประสงค์ จากการสุ่มตรวจเฝ้าระวังสารเคมีตกค้างในเลือดเกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกยาเตอร์กรีซ อำเภอแกลง ปี 2567 พบว่าเกษตรกรมีผลเลือดระดับเสี่ยง ร้อยละ 33.34 และระดับไม่ปลอดภัย ร้อยละ 5.0 มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาความสัมพันธ์ของความเสี่ยงจากพฤติกรรมและอาการผิดปกติจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชกับระดับโคล린เอสเตอเรสของเกษตรกรกลุ่มที่ปลูกยาเตอร์กรีซ อำเภอแกลง

วิธีการศึกษา เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional) กลุ่มตัวอย่าง คือเกษตรกรผู้ปลูกยาเตอร์กรีซในอำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม ปี 2568 จำนวน 224 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามของสำนักโรคจากการประกอบอาชีพ และสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติอนุมาน คือ Chi-square Test

ผลการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.1 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 49.6 อาชีพหลักทำนา ร้อยละ 89.3 เกี่ยวข้องกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยอยู่ในบริเวณที่มีการฉีดพ่น หรือสัมผัสผักผลไม้ที่มีการฉีดพ่น ร้อยละ 85.7 พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ส่วนใหญ่อยู่ในระดับควรปรับปรุง ($\bar{x} = 1.67, S.D.=0.28$) การป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมี ส่วนใหญ่อยู่ในระดับควรปรับปรุง ($\bar{x} = 1.69, S.D.=0.34$) การเจ็บป่วยหรืออาการผิดปกติหลังจากการใช้ หรือ สัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 10.3 ส่วนใหญ่เกิดอาการกลุ่มที่ 1 ร้อยละ 89.7 จากการทำ Matrix ทหารดับความเสี่ยงในการทำงาน ส่วนใหญ่มีความเสี่ยงปานกลาง ร้อยละ 39.3 การตรวจระดับเอนไซม์โคล린เอสในเลือด ส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับมีความเสี่ยง ร้อยละ 56.2 ความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงจากพฤติกรรมและอาการผิดปกติ จากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชกับระดับเอนไซม์โคล린เอสเตอเรส มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value}=0.001$)

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ระดับความเสี่ยงจากพฤติกรรมและอาการผิดปกติจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีผลต่อระดับเอนไซม์โคล린เอสเตอเรสของเกษตรกรผู้ปลูกยาเตอร์กรีซ ดังนั้น ควรมีการเสริมสร้างความรู้ในการใช้สารเคมีและการใช้อุปกรณ์ป้องกันสารเคมีให้ถูกต้อง แบบเฉพาะเจาะจงในกลุ่มเกษตรกรกลุ่มปลูกยาเตอร์กรีซ

คำสำคัญ สารเคมีกำจัดศัตรูพืช, ค่าเอนไซม์โคล린เอสเตอเรส, ยาเตอร์กรีซ

โรงพยาบาลแกลง เลขที่ 01/2568 ลงวันที่ 2 มกราคม 2568

เอกสารอ้างอิง

- 1.กลุ่มบริการด้านปฐมภูมิและองค์รวม โรงพยาบาลแกด้า. (2568). *ฐานข้อมูลการคัดกรองสารเคมีตกค้างในเลือดเกษตรกรด้วยการตรวจค่าคลอรีนเอสเตอเรส อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม ประจำปี 2567*.
- 2.กรมควบคุมโรค. (2561). *แนวทางการเฝ้าระวังและป้องกันโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในกลุ่มเกษตรกร*. กระทรวงสาธารณสุข.
- 3.กรมส่งเสริมการเกษตร. (2563). *รายงานสถิติการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในภาคการเกษตร ปี 2562*. สืบค้นจาก <http://www.doae.go.th>
- 4.ประภาส พันธุ์ปาน. (2560). ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของเกษตรกรต่อการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์*, 10(1), 20–30.